

LOONWIJZER

Het Loonwijzer-project bestaat uit een website www.loonwijzer.nl met een salarischek voor de lonen van ruim 160 beroepen toegespitst op de situatie van de bezoeker, beschrijvingen van beroepen, een doorlopende enquête en nog veel andere informatie. De auteurs zijn betrokken bij de analyse van de enquête. In de Loonwijzer-enquête zijn jongeren en vrouwen wat oververtegenwoordigd, maar de gegevens zijn gewogen zodat ze een betere afspiegeling vormen van de Nederlandse beroepsbevolking.

Zeggenschap nr. 2-2017

AIAS Jaarconferentie 2017

Vrijdag 1 september wordt op de Jaarconferentie 2017 van AIAS, het instituut waar wij werken, de focus gericht op de Loonwijzer. Onder het motto 'Wages in Global Perspective' (de voertaal is Engels) presenteren experts van heinde en verre dan onderzoeksresultaten gebaseerd op Loonwijzergegevens. De grote betekenis van lonen, zowel voor individuen als voor de maatschappij, staat op deze conferentie centraal. Vooral sinds het uitkomen, in 2014, van het boek van Thomas Piketty 'Kapitaal in de 21ste eeuw' heeft het thema van een rechtvaardige inkomensverdeling zijn plaats in de publieke discussie hervonden. Niettemin vraagt de stand van dat debat om verdieping. Zo lijkt zeker op wereldschaal de discussie over de vormen en vorming van lonen die sociale rechtvaardigheid dichterbij kunnen brengen, nog maar net op gang te komen. Gelijktijdig groeit internationaal de aandacht voor het economische belang van het stimuleren van lonen. Allereerst draait het dan om het traditionele thema van het herstel van de effectieve vraag naar producten en diensten en langs deze weg van economische groei en werkgelegenheid. Onlangs wees de International Labour Organization (ILO) er op dat dit herstel in veel landen in Azië en Latijns-Amerika maar ook in Zuid-Europa nog steeds urgent is. Maar met dit thema

komen ook strategieën van regeringen en kapitaalgroepen om te concurreren door het laag houden van lonen meer en meer onder vuur te liggen, ook bij internationale organisaties als de ILO, de OECD en het IMF.

Op de Jaarconferentie zijn de presentaties van Loonwijzer-onderzoek goede ingangen om deze twee thema's, het sociale en het economische belang van lonen, in hun samenhang aan de orde te krijgen. Dat komt ook omdat de Loonwijzer-websites nu voor ruim 60 landen systematisch lonen in hun nationale en internationale context tonen. Het gaat dan om feitelijk verdiende lonen, minimumlonen en 'leefbare lonen', de laatste berekend op basis van de kosten van levensonderhoud voor individuen en verschillende typen huishoudens. Het inmiddels wereldwijde overzicht in de Loonwijzer van leefbare lonen sluit aan op het streven naar zulke lonen in de productieketens van kleding in Aziatische landen. Zoals we in onze bijdrage in Zeggenschap 2-2016 lieten zien, is die beweging voortgekomen uit het feit dat zowel de daar verdiende lonen als de wettelijke minimumlonen vaak te laag zijn om op een fatsoenlijk bestaansminimum te kunnen leven. Tegelijkertijd illustreert dit voorbeeld ten overvloede dat transparantie van looncijfers, hoe belangrijk ook, nog geen verandering impliceert.

Naast nationale en internationale afspraken en acties komt de noodzaak naar voren van (vrije) CAO-onderhandelingen, mede gebaseerd op kennis van de situatie in bedrijven en op de uitwisseling van CAO-teksten. Een Indonesische collega zal in de conferentie een project presenteren dat momenteel in de Indonesische kledingindustrie deze elementen combineert met behulp van een mobiele app, ontwikkeld door de Loonwijzer. Een andere combinatie die steeds een speciale uitdaging voor de Loonwijzer vormt, is die van solide onderzoek en het gebruik van vrijwillige enquêtes. Daarbij staat de vraag centraal in hoeverre de resultaten daarvan afwijken van die van representatieve steekproeven – als die laatste al mogelijk zijn in de betrokken landen. In een afzonderlijk blok komt deze vraag ter discussie. Ten slotte worden in een forum gereputeerde onderzoekers uit onder meer India, de VS, Spanje en Slowakije bij elkaar gebracht om de toekomst te belichten van onderzoek gebaseerd op de Loonwijzer. Naar verwachting zal het daarbij onder meer gaan om de samenwerking bij verdere expansie met internationale initiatieven, zoals het onlangs gestarte Global Labor Organization (GLO)-netwerk.

Maarten van Klaveren en Kea Tijdens zijn beiden senior-onderzoeker bij AIAS, Universiteit van Amsterdam.